



УПОВНОВАЖЕНИЙ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ З ПРАВ ЛЮДИНИ

21/8, вул. Інститутська,
Київ 01008, Україна

E-mail: omb@ombudsman.gov.ua
<http://www.ombudsman.gov.ua>

Тел.: (+380 44) 253 2203
Факс: (+380 44) 226 3427

№ 1-456/14-107

« 19 » Березня 2014 р.

Конституційний Суд України

КОНСТИТУЦІЙНЕ ПОДАННЯ

*щодо відповідності Конституції України (конституційності)
положення частини другої статті 171-2 Кодексу
адміністративного судочинства України*

1. Відповідно до частини другої статті 171-2 Кодексу адміністративного судочинства України від 06 липня 2005 року № 2747-IV (далі – Кодекс (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2005, № 35-36, № 37, ст.446; 2010, №№ 41-45, ст. 529) рішення місцевого загального суду як адміністративного суду у справах з приводу рішень, дій чи бездіяльності суб'єктів владних повноважень щодо притягнення до адміністративної відповідальності є остаточним і оскарженню не підлягає.

Отже, Кодекс містить положення, яке обмежує право фізичних та юридичних осіб на апеляційне та касаційне оскарження рішення місцевого загального суду як адміністративного суду у вказаних справах.

2. Відповідно до пункту 8 частини третьої статті 129 Конституції України одна з основних засад судочинства – забезпечення апеляційного та касаційного оскарження рішення суду, крім випадків, встановлених законом.

У Рішенні від 11 грудня 2007 року № 11-рп/2007 Конституційний Суд України зазначив: «Реалізацією права особи на судовий захист є можливість

оскарження судових рішень у судах апеляційної та касаційної інстанцій. Перегляд судових рішень в апеляційному та касаційному порядку гарантує відновлення порушених прав і охоронюваних законом інтересів людини і громадянина» (абзац третій підпункту 3.1 пункту 3 мотивувальної частини).

Як зазначив Конституційний Суд України в Рішенні від 29 серпня 2012 року № 16-рп/2012, пункт 8 частини третьої статті 129 Конституції України не містить конкретних вимог щодо підстав встановлення законом випадків, у яких не передбачено апеляційне та касаційне оскарження рішення суду загальної юрисдикції. Конституційний Суд України вважає, що в такому разі з метою забезпечення прав і свобод людини та громадянина законодавче регулювання зазначених питань має відповідати вимогам Основного Закону України, насамперед принципу верховенства права, зокрема таким його складовим, **як співмірність між інтересами особи та суспільства, а також справедливість, розумність, логічність закону** тощо. Наведені вимоги стосуються також справ, що розглядаються в порядку адміністративного судочинства, завданням якого згідно з частиною першою статті 2 Кодексу є захист прав, свобод та інтересів фізичних осіб, прав та інтересів юридичних осіб у сфері публічно-правових відносин шляхом справедливого, неупередженого та своєчасного розгляду адміністративних справ.

Відповідно, дискреція законодавця обмежувати право на оскарження судових рішень, яке є однією з гарантій права на судовий захист, не є абсолютною. Обмеження права на оскарження рішень суду є винятком із загального правила і воно повинно мати належне та достатнє виправдання.

Так, наприклад, Конституційний Суд України у Рішенні від 29 серпня 2012 року № 16-рп/2012 визнав конституційними, зокрема, положення:

– частини четвертої статті 18, частин першої, другої, шостої статті 171¹, частини першої статті 180 Кодексу адміністративного судочинства України стосовно підсудності Вищому адміністративному суду України як суду першої інстанції справ про дострокове припинення повноважень народного депутата України в разі невиконання ним вимог щодо несумісності, а також справ щодо оскарження актів, дій чи бездіяльності Верховної Ради України, Президента України, Вищої ради юстиції, Вищої кваліфікаційної комісії суддів України;

– частини першої статті 89 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» від 7 липня 2010 року № 2453–VI стосовно підсудності Вищому адміністративному суду України як суду першої інстанції справ щодо оскарження рішення Вищої кваліфікаційної комісії суддів України про

притягнення до дисциплінарної відповідальності судді місцевого чи апеляційного суду.

З такою позицією можна погодитись з огляду на характер спорів та те, що судом першої інстанції є Вищий адміністративний суд України.

Також можна погодитись з обмеженням права на апеляційне та касаційне оскарження судових рішень у справах, що стосуються виборів і референдумів (частина третя статті 172 Кодексу), оскільки такі справи пов'язані з процесом формування органів державної влади, який має відбутись у передбачені законодавством строки.

Тому законодавче регулювання у вказаних випадках можна вважати таким, що узгоджується з вищевказаними складовими принципу верховенства права.

Однак, на відміну від вказаних прикладів оскаржуване положення Кодексу виключає можливість оскарження рішень місцевого загального суду як адміністративного суду у справах з приводу рішень, дій чи бездіяльності суб'єктів владних повноважень щодо притягнення до адміністративної відповідальності.

По-перше, за характером ця категорія спорів є звичайними спорами між фізичною особою та суб'єктом владних повноважень щодо здійснення останнім своїх владних управлінських функцій на основі законодавства.

По-друге, судді місцевих загальних судів в більшості не мають рівня кваліфікації суддів Вищого адміністративного суду України.

По-третє, вказана категорія адміністративних справ в суді першої інстанції розглядається і вирішується суддею одноособово (частина перша статті 23 Кодексу), у той час як адміністративні справи, підсудні Вищому адміністративному суду України як суду першої інстанції, розглядаються і вирішуються колегією у складі не менше п'яти суддів (частина шоста статті 24 Кодексу).

Таким чином, виключення права оскарження рішень місцевих загальних судів як адміністративних судів у вказаних справах не має належного та достатнього виправдання і, відповідно, порушує вказані складові принципу верховенства права.

З огляду на вищевказане положення частини другої статті 171-2 Кодексу адміністративного судочинства України не може вважатись таким, що відповідає вимогам частин першої та другої статті 55, пункту 8 частини третьої статті 129, статті 64 та частини першої статті 8 Конституції України у їх системному зв'язку.

3. Керуючись статтями 101 і 147, абзацом другим п. 1 частини першої статті 150 Конституції України (*Відомості Верховної Ради України, 1996 р., № 30, стаття 141*), п. 1 статті 13, статтями 39 і 82 Закону України “Про Конституційний Суд України” (*Відомості Верховної Ради України, 1996, № 49, ст.272*), п. 3 частини першої статті 13 та статтею 15 Закону України “Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини” (*Відомості Верховної Ради України, 1998, N 20, ст.99*),

ПРОШУ:

Визнати положення частини другої статті 171-2 Кодексу адміністративного судочинства України таким, що не відповідає положенням частин першої та другої статті 55, пункту 8 частини третьої статті 129, статті 64 та частини першої статті 8 Конституції України у їх системному зв’язку.

У конституційному провадженні за цим поданням братиму участь особисто, а також братиме участь Кушнір Ірина Володимирівна – представник Уповноваженого – начальник Управління з питань підготовки конституційних подань та дотримання права на доступ до публічної інформації.

Додатки:

1. Конституція України (витяг).
2. Кодекс адміністративного судочинства України (витяг).

В.В. Лутковська